

Janusz Jasiński

Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Olsztynie w latach 1995-1997

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 2, 311-322

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Janusz Jasiński

Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Olsztynie w latach 1995—1997

I. Sprawy organizacyjne

W skład Zarządu Oddziału, wybranego 16 stycznia 1995 r., weszły następujące osoby: prezes — prof. dr hab. Janusz Jasiński, wiceprezes — prof. dr hab. Stanisław Achremczyk, sekretarz — dr Ryszard Tomkiewicz, zastępca sekretarza — dr Norbert Kasperek, skarbnik — mgr Jerzy Minakowski oraz członkowie: dr Jan Chłosta, mgr Hubert Domański, mgr Danuta Jamiołkowska, mgr Jerzy Lebedziewicz, mgr Małgorzata Strzyżewska i mgr Maria Tarnowska. Komisja Rewizyjna składała się z następujących osób: przewodniczący — mgr inż. Piotr Grabowski oraz członkowie: — mgr Sławomir Augustewicz i mgr Wiktor Knercer.

Siedziba Zarządu mieści się w budynku Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, przy ulicy Partyzantów 87, tel. 527—66—18.

W minionej kadencji Zarząd Oddziału odbył 10 zebrań.

16 stycznia 1995 r. Oddział liczył 97 członków. W okresie sprawozdawczym skreślono 10 osób (w tym trzech zmarłych: dr. Andrzeja Wakara w 1995 r., ks. konseniora Jerzego Otello z Nidzicy w 1995 r., mgr Władysława Fuchsa w 1997 r.), natomiast przybyło 13 członków. 31 grudnia 1997 r. Oddział liczył 101 członków, w tym dwóch honorowych.

* * *

Na kilka miesięcy przed Walnym Zgromadzeniem Delegatów PTH, Zarząd Oddziału PTH w Olsztynie powołał Komitet Organizacyjny Walnego Zgromadzenia Delegatów PTH, w skład którego weszli: prof. Stanisław Achremczyk, prof. Tadeusz Filipkowski, prof. Janusz Jasiński, prof. Bohdan Łukaszewicz i dr Norbert Kasperek. Dr N. Kasperek został sekretarzem tegoż Komitetu, który odbył cztery spotkania z władzami WSP, na czele z jej rektorem, prof. Andrzejem Staniszewskim. Właśnie WSP przysłała organizatorom Walnego Zgromadzenia Delegatów z największą pomocą: bezpłatnie udostępniono aulę na obrady (którą ponadto udekorowano w symbol PTH), zagwarantowano obsługę komputerową, a także zapewniono korzystanie z bufetu. Dzięki pomocy dr. Andrzeja Szymta zamiejscowi delegaci zostali zakwaterowani w pokojach akademika po niewygórowanych cenach; korzystali również z niedrogiej stołówki WSP.

Wszyscy delegaci przed przyjazdem otrzymali potrzebne informacje i koloryte zaproszenia na sesję naukową, wraz z estetycznie wykonanym planem sytuacyjnym Olsztyna, co ułatwiło gościom poruszanie się po mieście. Z dużą pomocą organizatorom przyszli studenci historii, którzy pełnili całodobowe

Program:

Mgr Józef Judziński: Z przeszłości Archiwum; mgr Krystyna Hołownia: Zasoby historyczne; mgr Krystyna Wiwatowska: Źródła najnowsze (po 1945 r.).
Po referatach uczestnicy sesji zwiedzili wystawę i pomieszczenia Archiwum.

5. Sesja: NAPOLEON W PRUSACH WSCHODNICH 1807 r.

(20 czerwca, wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego)

Program:

Prof. dr hab. Sławomir Kalemka: Sytuacja polityczna w Europie w I poł. 1807 r.; mgr Sławomir Skowronek: Bitwa pod Lidzbarkiem 10 czerwca 1807 r.; doc. dr hab. Giennadij Kretinin (Kaliningrad): Bitwa pod Frydlądem 14 czerwca 1807 r.; dr Norbert Kasperek: Walki Korpusu Obserwacyjnego gen. Józefa Zajączka na Mazurach; prof. dr hab. Janusz Jasiński: Z tradycji napoleońskiej na Warmii i Mazurach.

Promocja książki Marcina Gerssa, *O Napoleonie, nieszczęśliwej wojnie, dziejach europejskich i pruskich*, (Olsztyn 1997). Książkę przygotował do druku Grzegorz Jasiński, a wydał Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego (Olsztyn 1997).

21 czerwca uczestnicy sesji wzięli udział w objeździe historycznym szlakiem Napoleona na Warmii i Mazurach w 1807 r. Autokar wypożyczyła jednostka wojskowa.

6. Sesja: KSZTAŁTOWANIE SIĘ ŚRODOWISKA HISTORYCZNEGO W OLSZTYNIE

(19 września, wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego)

Sesja naukowa została zorganizowana w dniu poprzedzającym Walne Zgromadzenie Delegatów PTH w Olsztynie. Okazją ku temu stała się czterdziesta rocznica założenia kwartalnika „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”. Redakcja, a głównie jej sekretarz, prof. Bohdan Łukaszewicz, włożyła wiele wysiłku, aby przygotować zeszyt specjalny, w którym zamieszczono 21 artykułów zmarłych już autorów, zarówno miejscowych, jak również reprezentujących prawie wszystkie ważniejsze ośrodki uniwersyteckie w kraju. Zeszyt liczy 20 arkuszy wydawniczych. Jego wydanie w zwiększonej objętości umożliwiła pomoc finansowa wojewody olsztyńskiego, dr. Janusza Lorenza (5000 zł), który odpowiedział pozytywnie na pismo w tej sprawie Zarządu naszego Oddziału. Ponadto Oddział, za pośrednictwem Zarządu Głównego PTH, uzyskał z Komitetu Badań Naukowych 2500 zł na zorganizowanie tej sesji.

Program:

Prof. dr hab. Piotr Hübner: Dwa modele integracji środowiska historyków z 1947 i 1951/1952; prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński: Półwiecze olsztyńskiego regionalizmu historycznego; prof. dr hab. Janusz Jasiński: Olsztyńskie środowisko historyczne 1945—1997; dr Jerzy Sikorski: „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1957—1997.

7. Sesja: DZIEDZICTWO KULTUROWE ZIEM PRUSKICH

(16 grudnia, wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego)

skiego, Wyższym Seminarium Duchownym Metropolii Warmińskiej „Hosianum”)

Program:

Dr Andrzej Brencz: Niemieckie dziedzictwo kulturowe; mgr Erwin Kruk: Kultura i jej wartość w piśmiennictwie ziem pruskich; dr Jan Chłosta: Dziedzictwo i trwanie na Warmii; mgr Jerzy Minakowski: Prasa, czasopisma naukowe z obszaru dawnych Prus Wschodnich w zbiorach biblioteki Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego; bp dr Jacek Jezierski: Kryzysy i trwanie chrześcijaństwa na ziemiach pruskich.

III. Odczyty

Prawie wszystkie odczyty organizowano wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie. W latach 1996—1997 większość z nich wspomagało finansowo Polskie Radio S.A. w Olsztynie.

1995 r.

30 stycznia mgr Sławomir Augusiewicz: Nowe spojrzenie na problem najazdów tatarskich na Prusy Książęce (1656—1657); 28 lutego mgr Andrzej Rzempoluch: Krzysztof Perwanger z Tolkmicka — rzeźbiarz czy piwowar?; 8 marca prof. Makoto Hayasaka: W Japonii o Polsce; 31 marca mgr Ryszard Tomkiewicz: Olsztyńska Delegatura Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym (1945—1954); 28 kwietnia mgr Wiktor Knercer: Cmentarze Olsztyna; 23 maja mgr Rafał Wolski: Uwagi o literackiej wizji Mazurów w twórczości Siegfrieda Lenza; 21 czerwca prof. dr hab. Kazimierz Wajda: Wzajemne stereotypy Polaków i Niemców na przełomie XIX i XX wieku; 4 września prof. dr hab. Zygmunt Szultka: Nowe spojrzenie na badania kaszubskie Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza; 20 października dr Andrzej Friszke: Moja przygoda z historią PRL; 22 listopada ks. arcybiskup dr Edmund Piszcz: Colloquium Charitativum po 350 latach. Pokłosie międzywyznaniowego spotkania 12—14 X 1995 r. w Toruniu.

1996 r.

29 stycznia prof. dr hab. Zenon H. Nowak: Miłość, rodzina, małżeństwo i dzieci w państwie krzyżackim; 29 stycznia prof. dr hab. Zenon H. Nowak: Rola uczonych w społeczeństwie państwa krzyżackiego; 14 marca prof. dr hab. Janusz Mallek: Reformacja w Prusach i w Polsce. Podobieństwa i różnice; 18 kwietnia prof. dr hab. Jacek Staszewski: Wiek XVIII w Polsce; 29 kwietnia prof. dr hab. Bogdan Wachowiak: Początki uwłaszczenia na Pomorzu (od Szczecina po Kłajpedę); 28 maja mgr Jacek Żebrowski: Narodowe Siły Zbrojne w czasie II wojny światowej; 21 października mgr Henryk Pająk: Konspiracje młodzieżowe w Polsce w latach 1945—1956; 18 listopada prof. dr hab. Marian M. Drozdowski: Międzynarodowe aspekty wojny polsko-bolszewickiej 1919—1920 (z uwzględnieniem roli Stolicy Apostolskiej); 29 listopada prof. dr hab. Ryszard Juszkiewicz: Wojna polsko-bolszewicka na północnym Mazowszu; 13 grudnia ks. dr Andrzej Kopiczko: Kościół greko-katolicki na Warmii i Mazurach po 1947 r. w świetle akt kościelnych.

Program:

Mgr Józef Judziński: Z przeszłości Archiwum; mgr Krystyna Hołownia: Zasoby historyczne; mgr Krystyna Wiwatowska: Źródła najnowsze (po 1945 r.).
Po referatach uczestnicy sesji zwiedzili wystawę i pomieszczenia Archiwum.

5. Sesja: NAPOLEON W PRUSACH WSCHODNICH 1807 r.

(20 czerwca, wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego)

Program:

Prof. dr hab. Sławomir Kalemka: Sytuacja polityczna w Europie w I poł. 1807 r.; mgr Sławomir Skowronek: Bitwa pod Lidzbarkiem 10 czerwca 1807 r.; doc. dr hab. Giennadij Kretinin (Kaliningrad): Bitwa pod Frydładem 14 czerwca 1807 r.; dr Norbert Kasperek: Walki Korpusu Obserwacyjnego gen. Józefa Zajączka na Mazurach; prof. dr hab. Janusz Jasiński: Z tradycji napoleońskiej na Warmii i Mazurach.

Promocja książki Marcina Gerssa, *O Napoleonie, nieszczęśliwej wojnie, dziejach europejskich i pruskich*, (Olsztyn 1997). Książkę przygotował do druku Grzegorz Jasiński, a wydał Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego (Olsztyn 1997).

21 czerwca uczestnicy sesji wzięli udział w objeździe historycznym szlakiem Napoleona na Warmii i Mazurach w 1807 r. Autokar wypożyczyła jednostka wojskowa.

6. Sesja: KSZTAŁTOWANIE SIĘ ŚRODOWISKA HISTORYCZNEGO W OLSZTYNIE

(19 września, wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego)

Sesja naukowa została zorganizowana w dniu poprzedzającym Walne Zgromadzenie Delegatów PTH w Olsztynie. Okazją ku temu stała się czterdziesta rocznica założenia kwartalnika „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”. Redakcja, a głównie jej sekretarz, prof. Bohdan Łukaszewicz, włożyła wiele wysiłku, aby przygotować zeszyt specjalny, w którym zamieszczono 21 artykułów zmarłych już autorów, zarówno miejscowych, jak również reprezentujących prawie wszystkie ważniejsze ośrodki uniwersyteckie w kraju. Zeszyt liczy 20 arkuszy wydawniczych. Jego wydanie w zwiększonej objętości umożliwiła pomoc finansowa wojewody olsztyńskiego, dr. Janusza Lorenza (5000 zł), który odpowiedział pozytywnie na pismo w tej sprawie Zarządu naszego Oddziału. Ponadto Oddział, za pośrednictwem Zarządu Głównego PTH, uzyskał z Komitetu Badań Naukowych 2500 zł na zorganizowanie tej sesji.

Program:

Prof. dr hab. Piotr Hübner: Dwa modele integracji środowiska historyków w 1947 i 1951/1952; prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński: Półwiecze olsztyńskiego regionalizmu historycznego; prof. dr hab. Janusz Jasiński: Olsztyńskie środowisko historyczne 1945—1997; dr Jerzy Sikorski: „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1957—1997.

7. Sesja: DZIEDZICTWO KULTUROWE ZIEM PRUSKICH

(16 grudnia, wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyń-

skiego, Wyższym Seminarium Duchownym Metropolii Warmińskiej „Hosianum”)

Program:

Dr Andrzej Brencz: Niemieckie dziedzictwo kulturowe; mgr Erwin Kruk: Kultura i jej wartość w piśmiennictwie ziem pruskich; dr Jan Chłosta: Dziedzictwo i trwanie na Warmii; mgr Jerzy Minakowski: Prasa, czasopisma naukowe z obszaru dawnych Prus Wschodnich w zbiorach biblioteki Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego; bp dr Jacek Jezierski: Kryzysy i trwanie chrześcijaństwa na ziemiach pruskich.

III. Odczyty

Prawie wszystkie odczyty organizowano wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie. W latach 1996—1997 większość z nich wspomagało finansowo Polskie Radio S.A. w Olsztynie.

1995 r.

30 stycznia mgr Sławomir Augusiewicz: Nowe spojrzenie na problem najazdów tatarskich na Prusy Książęce (1656—1657); 28 lutego mgr Andrzej Rzempoluch: Krzysztof Perwanger z Tolkmicka — rzeźbiarz czy piwowar?; 8 marca prof. Makoto Hayasaka: W Japonii o Polsce; 31 marca mgr Ryszard Tomkiewicz: Olsztyńska Delegatura Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym (1945—1954); 28 kwietnia mgr Wiktor Knercer: Cmentarze Olsztyna; 23 maja mgr Rafał Wolski: Uwagi o literackiej wizji Mazurów w twórczości Siegfrieda Lenza; 21 czerwca prof. dr hab. Kazimierz Wajda: Wzajemne stereotypy Polaków i Niemców na przełomie XIX i XX wieku; 4 września prof. dr hab. Zygmunt Szultka: Nowe spojrzenie na badania kaszubskie Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza; 20 października dr Andrzej Friszke: Moja przygoda z historią PRL; 22 listopada ks. arcybiskup dr Edmund Piszcz: Colloquium Charitativum po 350 latach. Pokłosie międzynarodowego spotkania 12—14 X 1995 r. w Toruniu.

1996 r.

29 stycznia prof. dr hab. Zenon H. Nowak: Miłość, rodzina, małżeństwo i dzieci w państwie krzyżackim; 29 stycznia prof. dr hab. Zenon H. Nowak: Rola uczonych w społeczeństwie państwa krzyżackiego; 14 marca prof. dr hab. Janusz Malłek: Reformacja w Prusach i w Polsce. Podobieństwa i różnice; 18 kwietnia prof. dr hab. Jacek Staszewski: Wiek XVIII w Polsce; 29 kwietnia prof. dr hab. Bogdan Wachowiak: Początki uwłaszczenia na Pomorzu (od Szczecina po Kłajpedę); 28 maja mgr Jacek Żebrowski: Narodowe Siły Zbrojne w czasie II wojny światowej; 21 października mgr Henryk Pająk: Konspiracje młodzieżowe w Polsce w latach 1945—1956; 18 listopada prof. dr hab. Marian M. Drozdowski: Międzynarodowe aspekty wojny polsko-bolszewickiej 1919—1920 (z uwzględnieniem roli Stolicy Apostolskiej); 29 listopada prof. dr hab. Ryszard Juszkiewicz: Wojna polsko-bolszewicka na północnym Mazowszu; 13 grudnia ks. dr Andrzej Kopiczko: Kościół greko-katolicki na Warmii i Mazurach po 1947 r. w świetle akt kościelnych.

1997 r.

27 stycznia doc. dr hab. Andrzej Karpiński: *Kobieta w mieście polskim w XVI—XVII w.*; 11 kwietnia dr Włodzimierz Mędrzecki: *Stosunki polsko-ukraińskie w okresie międzywojennym*; 21 kwietnia prof. dr hab. Stanisław Salmonowicz: *Patologie okresu okupacji hitlerowskiej w Polsce*; 8 maja prof. dr hab. Tomasz Strzembosz: *Specyfika polskiego ruchu oporu na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką 1939—1945*; 21 maja mgr Andrzej Karski: *Prace ekshumacyjne w Katyniu w 1995 r.*; 3 października dr Cezary Król: *Nowe spojrzenie na II wojnę światową*; 7 listopada prof. dr hab. Halina Manikowska: *Pierwsi Piastowie w świetle najnowszych badań historycznych*.

IV. Promocje książek**1995 r.**

28 kwietnia mgr Wiktor Knercer: *Cmentarze z I wojny światowej na terenie województwa olsztyńskiego*; 21 czerwca dr Grzegorz Jasiński: *Mazurzy w drugiej połowie XIX wieku. Kształtowanie się świadomości narodowej*, wprowadzenie do dyskusji — prof. Kazimierz Wajda; 25 kwietnia Podręczniki do historii: Anna Radziwiłł i Wojciech Roszkowski: *Historia Polski 1914—1993 i Historia 1945—1990*, przy współudziale Kuratorium Oświaty i Wychowania (mgr Jerzy Lebedzewicz). W promocji uczestniczyli licznie nauczyciele historii oraz wydawca książek, PWN; w dyskusji wziął udział Wojciech Roszkowski; 27 października dr Norbert Kasperek: *Prusy Wschodnie w polskiej myśli politycznej*, wprowadzenie do dyskusji — prof. Sławomir Kalembka; 22 listopada ks. arcybiskup dr Edmund Piszcz: *Colloquium Charitativum w Toruniu, A.D.1645*.

1996 r.

14 marca Max Toeppen: *Historia Mazur* (tłumaczenie i opracowanie Małgorzata Szymańska-Jasińska i Grzegorz Jasiński), wprowadzenie prof. dr hab. Stanisław Achremczyk; 29 kwietnia Andrzej Kamiński: *Stany Prus Książęcych wobec rządów brandenburskich w drugiej połowie XVII wieku*, wprowadzenie prof. dr hab. Bogdan Wachowiak.

1997 r.

28 stycznia Spotkanie „W setną rocznicę urodzin Emilii Sukertowej-Biedrawiny” połączone z promocją książki *Niechaj Pani blaskiem świeci*.

Program:

Prof. dr hab. Małgorzata Szostakowska: *Dom i rodzina*; dr Jan Chłosta: *Życie wypełnione Mazurami*.

14 marca dr Tomasz Strzeżek: *Obrona Warszawy 6/7 września 1831 r.*, wprowadzenie do dyskusji — dr Norbert Kasperek; 21 kwietnia prof. dr hab. Janusz Jasiński: *Historia Pomorza 1815—1850*, wprowadzenie prof. Stanisław Salmonowicz.

Prelegenci, niezależnie od odczytów, udzielali z reguły wywiadów Polskiemu Radiu S.A. w Olsztynie oraz „Gazecie Olsztyńskiej”. Najchętniej popularyzacją zagadnień historycznych, przy współpracy z Oddziałem Olsztyńskim PTH

i OBN, zajmowała się Magdalena Szydłowska z Polskiego Radia w Olsztynie, i Stanisław Jermakowicz z „Gazety Olsztyńskiej”.

V. Konkurs na opisanie dowolnie wybranego cmentarza na Warmii i Mazurach

Konkurs organizowano w 1995 i 1996 r. wspólnie ze Społecznym Komitetem Ratowania Dawnych Cmentarzy na Warmii i Mazurach, a w 1997 r. także ze Stowarzyszeniem „Civitas Christiana”.

Konkursy organizowane są każdego roku; ich warunki ogłasza prasa olsztyńska, elbląska, a w 1997 r. także suwalska. Do jury konkursu należy większość Zarządu Społecznego Komitetu Ratowania Dawnych Cmentarzy na Warmii i Mazurach; przewodniczącym był dyrektor Muzeum Warmii i Mazur mgr Janusz Cygański. Z największą pomocą finansową na nagrody książkowe przychodziła Metropolitarna Kuria Arcybiskupia w Olsztynie, ponadto książki na ten cel ofiarowali: Muzeum Warmii i Mazur, Kuratorium Oświaty i Wychowania w Olsztynie, Książnica Polska w Olsztynie, księgarnia „Bellona”, Stowarzyszenie „Civitas Christiana” w Olsztynie, Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego oraz Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne. W 1995 r. wpłynęło 9 prac, w 1996 r. 23 prace, a w 1997 r. 26 prac od blisko 100 autorów. W ostatnich dwóch latach najżywiej na nasze apele zareagowali nauczyciele i uczniowie z Kwidzyna, z okolic Malborka i Braniewa, toteż uroczystość rozdania nagród w 1996 i w 1997 r. odbyła się w Elblągu w siedzibie „Civitas Christiana” w obecności przedstawicieli Kuratorium Oświaty i Wychowania w Elblągu i Elbląskiej Kurii Biskupiej oraz licznie zebranej młodzieży szkolnej i nauczycielstwa. Nauczycielom za czynną współpracę w konkursie wysłano osobne, imienne podziękowania.

VI. Konkurs na wspomnienia z Kresów Wschodnich

W 1996 r. Oddział nasz wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych ogłosił konkurs na napisanie wspomnień osób pochodzących z Kresów Wschodnich. Wpłynęło 7 prac.

VII. Olimpiada Historyczna

1. 1994/1995 [XXI]

W zawodach szkolnych uczestniczyło 207 uczniów, z tego komisje szkolne zgłosiły do zawodów okręgowych 132 kandydatów (z woj. suwalskiego 54, z woj. olsztyńskiego 78). Po weryfikacji prac pisemnych do zawodów okręgowych zakwalifikowano 68 uczniów (po 50 % z obu województw).

Zawodnicy pisali na jeden z sześciu tematów: 1. Rozwój technik zdobywania pożywienia w pradziejach ziem polskich; 2. Rywalizacja o panowanie na Morzu Śródziemnym w starożytnym świecie; 3. Geneza i rozwój herezji w średniowiecznej Europie; 4. Europa nowożytna. Jedność i odrębność; 5. Przemiany polityczne na mapie świata 1815—1914; 6. Pacyfizm, militarizm, demilitaryzacja — hasła XX wieku.

Laureatami zawodów okręgowych zostali: Daniel Deniusiuk, uczeń LO w Kętrzynie, oraz Radosław Fordoński, uczeń I LO w Olsztynie. Chociaż złożyli wymagane egzaminy w zawodach centralnych, to jednak nie uzyskali odpowiedniej liczby punktów, aby zostać laureatami w eliminacjach centralnych.

W skład Komitetu Okręgowego wchodził: przewodniczący — prof. dr hab. Janusz Jasiński, sekretarz — dr hab. Bohdan Łukaszewicz oraz członkowie: mgr Jerzy Lebieźiewicz, dr hab. Stanisław Szostakowski, dr Zygmunt Zalewski. W jury pracowali: prof. dr hab. Janusz Jasiński — przewodniczący oraz członkowie: dr hab. Stanisław Achremczyk, mgr Sławomir Augustewicz, dr Tadeusz Brzeczowski, dr Norbert Kasperek, dr hab. Bohdan Łukaszewicz, mgr Jerzy Lebieźiewicz, mgr Cezary Nałęcz, mgr Jerzy Przeracki i mgr Ryszard Tomkewicz.

Nagrody książkowe ufundowali: dr. hab. Bohdan Łukaszewicz, mgr Jerzy Przeracki, Ryszard Maćkowiak — dyrektor Olsztyńskich Zakładów Graficznych im. Seweryna Pieniężnego w Olsztynie.

2. 1995/1996 [XXII]

Spośród 211 uczestników zawodów komisje szkolne zgłosiły do eliminacji okręgowych 122 kandydatów. Po weryfikacji prac pisemnych, do zawodów II stopnia zakwalifikowano 63 osoby. W zawodach szkolnych uczniowie pisali wypracowania na następujące tematy: 1. Kultura średniowieczna w Europie; 2. Ingerencja państw ościennych w sprawy polskie w XVIII wieku; 3. System wersalski — kształt i rozpad; 4. Państwo krzyżackie w Prusach. W zawodach okręgowych pisano na 6 tematów: 1. Odbicie wierzeń religijnych w pradziejowych obrządkach pogrzebowych na ziemiach polskich; 2. Niewolnictwo w starożytnym Rzymie — próba charakterystyki; 3. Procesy państwowotwórcze w Europie środkowo-wschodniej w VIII—X wieku; 4. Konflikty międzynarodowe w XVIII wieku i ich wpływ na przemiany mapy politycznej nowożytnej Europy; 5. Formy autonomii na ziemiach polskich w okresie zaborów; 6. Kryzys demokracji parlamentarnej w państwach europejskich w okresie międzywojennym — jego uwarunkowania i konsekwencje.

Temat pierwszy podjął 1 zawodnik, drugi — 8, trzeci — 17, czwarty — 10, piąty — 11, a temat szósty — 7 zawodników. Od zawodów odstąpiła jedna osoba. Laureatem XXII Olimpiady Historycznej okręgu olsztyńsko-suwałskiego został Bartosz Kurto z klasy 4 LO im. Kazimierza Jagiellończyka w Lidzbarku Warmińskim, uczeń mgr Jadwigi Kopiał. On też został laureatem zawodów centralnych. Nagrody dla olimpijczyków ufundowali: dyrektor Olsztyńskich Zakładów Graficznych, Ryszard Maćkowiak oraz Jerzy Przeracki. W skład jury zawodów okręgowych wchodził: Janusz Jasiński (przewodniczący), Bohdan Łukaszewicz (sekretarz) oraz członkowie: Stanisław Achremczyk, Sławomir Augustewicz, Norbert Kasperek, Jerzy Lebieźiewicz, Jerzy Przeracki i Ryszard Tomkewicz.

Na wniosek Zarządu Oddziału władze Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie wyraziły zgodę na przyjęcie bez egzaminów wstępnych na kierunek historii wszystkich laureatów Okręgowej Olimpiady Historycznej w Olsztynie, począwszy od roku akademickiego 1997/1998.

3. 1996/1997 [XXIII]

W zawodach szkolnych XXIII Olimpiady udział wzięło 195 uczniów (Olsztyn

— 130, Suwałki — 65) z 36 szkół (Suwałki — 14, Olsztyn — 22). Wśród uczestników zdecydowanie dominowali chłopcy (59,5%) i uczniowie klas maturalnych (64,1% ogółu uczestników). Komisje szkolne zakwalifikowały do zawodów okręgowych 98 uczniów. Po weryfikacji prac pisemnych ostatecznie do zawodów okręgowych Komitet Okręgowy zakwalifikował 53 osoby (28 z woj. olsztyńskiego i 25 z woj. suwalskiego) z 22 szkół (12 z Olsztyna i 10 z Suwałk).

Zawodnicy II stopnia pisali na następujące tematy: 1. Kontakty ziem słowiańskich ze światem śródziemnomorskim (3 osoby); 2. Ewolucja ustroju rzymskiego w okresie Republiki i Cesarstwa (7 osób); 3. Uniwersytety w kulturze średniowiecznej Europy (7 osób); 4. Ewolucja absolutyzmu jako dominującej formy ustrojowej w okresie nowożytnym XVI—XVIII w. (8 osób); 5. Ruchy wolnościowe w Europie w latach 1815—1878 (13 osób); 6. Lewica w Polsce w okresie międzywojennym — nurty, programy, rola w życiu politycznym (10 osób). Pięć osób odstąpiło od zawodów.

Wyróżniające wyniki uzyskały trzy osoby: Radosław Fordoński z I LO w Olsztynie (uczestniczył również w konkursie Parlamentaryzm), Sławomir Lisiecki, uczeń klasy 3 również z I LO w Olsztynie oraz Adrian Raubo, uczeń klasy 4 z II LO w Olsztynie. Wszyscy trzej uzyskali prawo studiowania historii na WSP w Olsztynie, dzięki wspomnianej już specjalnej uchwale Senatu olsztyńskiej uczelni. Radosław Fordoński i Adrian Raubo zostali ponadto zgłoszeni jako kandydaci do zawodów centralnych. Jednakże Komitet Główny, po weryfikacji prac pisemnych, nie zakwalifikował ich do zawodów centralnych.

Nagrody ufundował Ryszard Maćkowiak, dyrektor naczelny Olsztyńskich Zakładów Graficznych im. Seweryna Piętnego, które wręczono podczas specjalnego zebrania Oddziału PTH.

W pracach jury zawodów okręgowych udział wzięli: Stanisław Achremczyk, Sławomir Augusiewicz, Grzegorz Białuński, Tadeusz Brzeczowski, Witold Gieszczyński, Janusz Jasiński, Norbert Kasperek, Jerzy Lebidzewicz, Bohdan Łukaszewicz, Cezary Nałęcz, Jerzy Przeracki, Jarosław Schabiński, Ryszard Sajkowski, Adam Suchowiecki, Ryszard Tomkiewicz.

4. 1997/1998 [XXIV]

W zawodach szkolnych uczestniczyło 194 uczniów, z tego z województwa suwalskiego 58, a z województwa olsztyńskiego 112 uczniów. Zawodnicy pisali prace na następujące tematy: 1. Unia polsko-litewska i jej znaczenie w średniowieczu; 2. Kryzys Rzeczypospolitej w XVII wieku; 3. Zmiany polityczne Europy po I wojnie światowej; 4. Ustrój państwa i Zakonu Krzyżackiego w Prusach.

Do eliminacji okręgowych komisje szkolne zgłosiły 106 kandydatów. Po weryfikacji prac pisemnych do zawodów okręgowych zakwalifikowano 53 osoby, z tego z woj. suwalskiego 24 i z województwa olsztyńskiego 29 osoby. Eliminacje pisemne odbyły się w auli głównej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w obecności czterech dyżurujących członków Komitetu Okręgowego. Z uwagi na nieobecność przedstawiciela suwalskiego Kuratorium Oświaty i Wychowania, jako obserwator z ramienia nauczycieli szkół suwalskich w eliminacjach uczestniczył mgr Ryszard Wrzosek, nauczyciel z Liceum Ogólnokształcącego w Gołdapi. Eliminacje prowadził sekretarz Komitetu Okręgowego Olimpiady Historycznej, prof. dr hab. Bohdan Łukaszewicz. Spośród 53 osób zakwalifiko-

wanych do eliminacji do zawodów przystąpiło 51 osób, które pisały na następujące tematy: 1. Związki ziem polskich z Imperium Rzymskim od I do IV wieku (1 osoba); 2. Rozwój terytorialny i organizacja państwa rzymskiego w okresie wczesnego Cesarstwa (5 uczniów); 3. Monarchia we wczesnym i późnym średniowieczu — porównanie dwóch typów państwa (23 uczniów); 4. Dzieje tolerancji w Rzeczypospolitej w epoce nowożytnej (8 uczniów); 5. Dwie drogi zjednoczenia Niemiec i Włoch (12 uczniów); 6. Partie i organizacje chłopskie na ziemiach polskich od schyłku XIX wieku do 1947 r. — programy, działacze, rola w życiu politycznym (2 uczniów). Od eliminacji pisemnych odstąpiło dwóch uczniów. Arkadiusz Szulc z Liceum Ogólnokształcącego nr III w Olsztynie, jako nasz laureat, został zgłoszony do zawodów centralnych. Na eliminacjach centralnych uzyskał tytuł laureata.

W pracach jury uczestniczyli: Stanisław Achremczyk, Sławomir Augustyewicz, Witold Gieszczyński, Janusz Jasiński, Norbert Kasperek, Jerzy Lebedziejewicz, Bohdan Łukaszewicz, Cezary Nałęcz, Jerzy Przeracki, Ryszard Sajkowski, Ryszard Tomkiewicz.

Nagrody książkowe dla uczestników XXIV Olimpiady Historycznej ufundowali: Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, Ryszard Maćkowiak dyrektor Olsztyńskich Zakładów Graficznych im. Seweryna Pięknego, dr Robert Traba prezes Wspólnoty Kulturowej „Borussia”, mgr Jerzy Przeracki, prof. Bohdan Łukaszewicz i Bogdan Pierechod przewodniczący Rady Miasta w Olsztynie.

VIII. Współpraca

Współpracowano z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, Społecznym Komitetem Ratowania Dawnych Cmentarzy na Warmii i Mazurach, Wyższą Szkołą Pedagogiczną, Polskim Radiem S. A., „Gazetą Olsztyńską”, „Gazetą Warmii i Mazur”, Kuratorium Oświaty i Wychowania, Warmińską Kurią Metropolitalną, Archiwum Państwowym w Olsztynie, Katolickim Stowarzyszeniem „Civitas Christiana” w Olsztynie i Elblągu, Muzeum Warmii i Mazur oraz Biblioteką Główną WSP w Olsztynie.

IX. Różne

1. W 1994 r., dzięki staraniom naszego Oddziału, w Jarnołtowiu pod Morągiem została zawieszona tablica pamiątkowa poświęcona Immanuelowi Kantowi, filozofowi, który w połowie XVIII w. pracował w tej wsi jako nauczyciel domowy. W 1997 r. Oddział poparł inicjatywę zawieszenia takiej tablicy w języku niemieckim, ufundowanej przez byłych mieszkańców powiatu morąskiego. Zaangażowanie Oddziału w tę sprawę znalazło uznanie w niemieckiej prasie powiatu morąskiego („Mohrunger Heimat Kreis-Nachrichten”, 1996, December).

2. W związku z przypadającą w 1997 r. 190 rocznicą wojen napoleońskich na Warmii i Mazurach, Oddział ogłosił apel o zbieranie i rejestrowanie wszelkich pamiątek materialnych dotyczących wydarzeń z lat 1807 i 1812—1813, jak również o zbieranie materiałów odnoszących się do legendy napoleońskiej na naszym terenie. Apel nie przyniósł żadnych rezultatów.

3. Oddział zwrócił się do Państwowej Służby Ochrony Zabytków z prośbą o odnowienie dwóch pomników — Wojciecha Kętrzyńskiego, wystawionego w 1988 r. w Jarotach, oraz generała Reinholda von Anreppa. Von Anrepp służył w armii rosyjskiej, zginął w styczniu 1807 r. w bitwie z wojskami francuskimi. Pomnik ten znajduje się w Plebanii Wólce (4 km od Morąga, przy szosie w kierunku Miłakowa). Przymocowana jest na nim tablica w języku niemieckim i rosyjskim. Pomnik ten, wystawiony w 1852 r., jest jedynym tego rodzaju zabytkiem na Warmii i Mazurach.

4. Zarząd Oddziału wystąpił do burmistrza miasta i gminy Orneta, mgr. Andrzeja Otluszewskiego, z propozycją nadania jednej z ulic nazwy Eugena Buchholza. Buchholz urodził się i zmarł w Ornece, był redaktorem, publicystą i w ogóle największym przyjacielem Polski wśród niemieckich Warmiaków u schyłku XIX i na początku XX w.

5. Zarząd Oddziału, wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, opublikował w „Gazecie Olsztyńskiej” protest przeciwko decyzji Rady Miasta Kętrzyna o przeniesieniu pomnika Wojciecha Kętrzyńskiego z centralnego punktu miasta na miejsce drugorzędne.

6. Zarząd Oddziału PTH w Olsztynie pośredniczył w przeprowadzaniu wśród historyków naszego regionu ankiety: „Historycy polscy. Informator środowiskowy”. Pod takim tytułem Wydawnictwo „KiK” Konieczny i Kruszewski w Warszawie, zamierza ogłosić publikację zawierającą informacje biograficzne o żyjących historykach, pracujących twórczo, przede wszystkim naukowo, w zakresie swojej profesji.

A n e k s
Członkowie Oddziału
Polskiego Towarzystwa Historycznego w Olsztynie
w dniu 21 stycznia 1998 r.

Stanisław Achremczyk, Zbigniew Anculewicz, Sławomir Augustewicz, Józef Bagiński, Marek Barański, Barbara Barczewska, Tadeusz Baryła, Grzegorz Białuński, Danuta Bogdan, Teresa Brańska, Tadeusz Brzeczowski, Jan Chłosta, Wojciech Ciesielski, Janusz Cygański, Robert Daniłowicz, Alicja Dębska, Hubert Domański, Irena Dusza, Tadeusz Filipkowski, Janina Frydryszak, Urszula Gabruś, Andrzej Gąsiorowski, Ryszard Giergielewicz, Witold Gieszczyński, Celina Grabowska, Piotr Grabowski, Tadeusz Holz, Krystyna Hołownia, Danuta Jamiołkowska, Zofia Januszkiewicz, Wiesława Jasińska, Grzegorz Jasiński, Janusz Jasiński, Józef Judziński, Urszula Kalembka, Danuta Kasperek, Norbert Kasperek, Wiktor Knercer, Andrzej Kopiczko, Adam Kozak, Bohdan Koziello-Poklewski, Henryk Krajewski, Stanisław Kubat, Irena Kuja-wa, Jerzy Lebedzewicz, Izabela Lewandowska, Stanisław Łaniec, Krzysztof Łożyński, Bohdan Łukaszewicz, Edward Mierzwa, Jarosława Mikołajczak, Jerzy Mikołajczak, Jerzy Minakowski, Krzysztof Narojczyk, Władysław Ogrodziński (członek honorowy), Janina Olek, Józef Pleban, Piotr Pochlid, Waław Prószyński, Jerzy Przeracki, Maria Przytocka, Andrzej Rukowicz, Andrzej Sacha, Władysław Sierakowski, Jerzy Sikorski, Jan Sobczak, Waław Sobieraj, Franciszek Sokołowski, Krystyna Solochowicz, Antoni Sołoma, Andrzej Stani-

szewski, Krystyna Stasiewicz, Barbara Stolarczyk, Zofia Stopa, Małgorzata Strzyżewska, Aleksander Suhak, Janina Surgał, Robert Syrwid, Władysław Szczepański, Andrzej Szmyt, Józef Szolkiewicz, Alojzy Szorc, Małgorzata Szostakowska, Józef Śliwiński, Sławomir Święcki, Tadeusz Tabędzki, Maria Tarnowska, Zdzisław Taźbierski, Adolf Teresiak, Ryszard Tomkiewicz, Elżbieta Traba, Robert Traba, Lilla Tymińska-Bajkowska, Janina Usik, Stanisław Wieczorek, Krystyna Wiwatowska, Józef Włodarski, Edmund Wojnowski, Rafał Wolski, Zdzisław Zakrzewski.